Parlament Europejski
2019-2024

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

2023/2028(INI)

13.6.2023

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w latach 2022 i 2023
(2023/2028(INI))

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

Sprawozdawczyni: Katarina Barley

PR_INI

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 12

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w latach 2022 i 2023
(2023/2028(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE) i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),

– uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”),

– uwzględniając orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej[1],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii[2] (rozporządzenie dotyczące warunkowości w zakresie praworządności),

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/692 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Obywatele, równość, prawa i wartości” oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013 i rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014[3],

– uwzględniając rozporządzenie (UE) 2017/1939 wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej („EPPO”)[4],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)[5],

– uwzględniając dyrektywę (UE) 2017/1371 w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii[6],

– uwzględniając decyzję ramową Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych[7],

---

[1] Między innymi: *Komisja* przeciwko *Węgrom* (Przejrzystość stowarzyszeń), sprawa C-78/18, EU:C:2020:476; sprawa C-241/21: wyrok Trybunału (druga izba) z dnia 6 października 2022 r., *I. L.* przeciwko *Politsei- ja Piirivalveamet*, ECLI:EU:C:2022:753.
[2] Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 1.
[3] Dz.U. L 156 z 5.5.2021, s. 1.
[4] Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1.
[5] Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1.
[6] Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29.
[7] Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 55.

– uwzględniając zalecenie Komisji (UE) 2021/1534 z dnia 16 września 2021 r. w sprawie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzom i innym pracownikom sektora mediów oraz wzmocnienia ich pozycji w Unii Europejskiej[8],

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 9 grudnia 2021 r. pt. „Bardziej inkluzywna i bezpieczna Europa: rozszerzenie wykazu przestępstw UE o nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści” (COM(2021)0777),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 5 marca 2020 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025” (COM(2020)0152),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 24 czerwca 2020 r. pt. „Strategia UE w zakresie praw ofiar (2020–2025)” (COM(2020)0258),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 12 listopada 2020 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025” (COM(2020)0698),

– uwzględniając konkluzje Rady z 2 marca 2022 r. w sprawie walki z rasizmem i antysemityzmem,

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 2 grudnia 2020 r. pt. „Strategia na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE” (COM(2020)0711),

– uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 6 grudnia 2022 r. pt. „Dynamiczna przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego służąca utrzymaniu praw podstawowych w UE – Roczne sprawozdanie ze stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej za 2022 r.” (COM(2022)0716),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 13 lipca 2022 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r. – Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2022)0500),

– uwzględniając zalecenie Komisji (UE) 2023/681 z dnia 8 grudnia 2022 r. w sprawie praw procesowych osób podejrzanych i oskarżonych podlegających tymczasowemu aresztowaniu oraz materialnych warunków pozbawienia wolności[9],

– uwzględniając wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”) (COM(2022)0177) („dyrektywa w sprawie przeciwdziałania SLAPP”),

– uwzględniając wniosek w sprawie dyrektywy Rady z dnia 7 grudnia 2022 r. dotyczącej norm funkcjonowania organów ds. równości w obszarze równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, równego traktowania osób w dziedzinie zatrudnienia i pracy bez względu na wyznawaną religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, równego traktowania kobiet i

[8] Dz.U. L 331 z 20.9.2021, s. 8.
[9] Dz.U. L 86 z 24.3.2023, s. 44.

mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego oraz w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług, oraz uchylającej art. 13 dyrektywy 2000/43/WE i art. 12 dyrektywy 2004/113/WE (COM(2022)0689),

– uwzględniając wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie norm dotyczących organów ds. równości w dziedzinie równego traktowania i równości szans kobiet i mężczyzn w zakresie zatrudnienia i pracy oraz uchylającej art. 20 dyrektywy 2006/54/WE i art. 11 dyrektywy 2010/41/UE (COM(2022)0688),

– uwzględniając sprawozdania Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności sprawozdania na temat praw podstawowych za 2022 r.,

– uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,

– uwzględniając instrumenty ONZ dotyczące ochrony praw człowieka i podstawowych wolności, zalecenia i sprawozdania z powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka ONZ, orzecznictwo organów traktatowych ONZ i specjalne procedury Rady Praw Człowieka,

– uwzględniając Konwencję Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, otwartą do podpisu w Stambule 11 maja 2011 r. (tzw. konwencję stambulską),

– uwzględniając sprawozdanie Rady Europy z dnia 23 marca 2023 r. pt. „Obrońcy praw człowieka na obszarze właściwości Rady Europy w czasach kryzysów”, opracowane po zakończeniu obrad okrągłego stołu poświęconego prawom człowieka zorganizowanego w Dublinie w dniach 24–25 października 2022 r. przez Biuro Komisarza Praw Człowieka Rady Europy[10],

– uwzględniając projekt zmienionego porozumienia w sprawie przystąpienia Unii Europejskiej do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 17 marca 2023 r.,

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 listopada 2021 r. w sprawie wzmocnienia demokracji oraz wolności i pluralizmu mediów w UE – niewłaściwe wykorzystywanie postępowań cywilnych i karnych do uciszania dziennikarzy, organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego[11],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie oceny środków mających na celu zapobieganie korupcji, nieprawidłowym wydatkom i niewłaściwemu wykorzystywaniu funduszy unijnych i krajowych w przypadku funduszy pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych i obszarów wydatków kryzysowych[12],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 17 lutego 2022 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie statusu europejskich stowarzyszeń transgranicznych i organizacji

[11] Dz.U. C 205 z 20.5.2022, s. 2.
[12] Dz.U. C 251 z 30.6.2022, s. 48.

niekomercyjnych[13],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 marca 2022 r. w sprawie kurczącej się przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego w Europie[14],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 marca 2022 r. w sprawie praworządności i konsekwencji wyroku TSUE[15],

– uwzględniając swoją decyzję z dnia 10 marca 2022 r. w sprawie powołania komisji śledczej w celu zbadania stosowania oprogramowania Pegasus i równoważnego oprogramowania szpiegowskiego służącego inwigilacji oraz określenia przedmiotu dochodzenia, a także zakresu odpowiedzialności, składu liczbowego i czasu trwania mandatu komisji (2022/2586),

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie praworządności i ewentualnego zatwierdzenia polskiego krajowego planu odbudowy (RRF)[16],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 6 lipca 2022 r. w sprawie dyskryminacji intersekcjonalnej w Unii Europejskiej: sytuacja społeczno-gospodarcza kobiet pochodzących z Afryki, Bliskiego Wschodu, Ameryki Łacińskiej i Azji[17],

– uwzględniając rezolucję z dnia 15 września 2022 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie stwierdzenia, zgodnie z art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Węgry wartości, na których opiera się Unia[18],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 5 października 2022 r. w sprawie sytuacji Romów mieszkających w osiedlach w UE[19],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie podejrzeń o korupcję ze strony Kataru oraz szerszej potrzeby przejrzystości i odpowiedzialności w instytucjach europejskich[20],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 kwietnia 2023 r. w sprawie walki z dyskryminacją w UE – długo oczekiwana horyzontalna dyrektywa antydyskryminacyjna[21],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 maja 2023 r. w sprawie adekwatności ochrony zapewnianej przez ramy ochrony danych UE–USA[22],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 listopada 2021 r. w sprawie pierwszej rocznicy

[13] Dz.U. C 342 z 6.9.2022, s. 225.
[14] Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 2.
[15] Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 168.
[16] Dz.U. C 493 z 27.12.2022, s. 108.
[17] Dz.U. C 47 z 7.2.2023, s. 184.
[18] Dz.U. C 125 z 5.4.2023, s. 463.
[19] Dz.U. C 132 z 14.4.2023, s. 29.
[20] Dz.U. C 177 z 17.5.2023, s. 109.
[21] P9_TA(2023)0111.
[22] P9_TA(2023)0204.

faktycznego zakazu aborcji w Polsce[23],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 lipca 2022 r. w sprawie decyzji Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych o uchyleniu prawa do aborcji w Stanach Zjednoczonych oraz konieczności ochrony prawa do aborcji i zdrowia kobiet w UE[24],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 3 maja 2022 r. w sprawie prześladowania mniejszości z powodu przekonań lub religii[25],

– uwzględniając art. 54 Regulaminu,

– uwzględniając opinię Komisji Spraw Konstytucyjnych,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A9-0000/2023),

A. mając na uwadze, że – w rozumieniu art. 2 TUE i Karty – Unia Europejska opiera się na poszanowaniu godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego i praw człowieka; mając na uwadze, że wartości te powinny być podzielane przez wszystkie państwa członkowskie;

B. mając na uwadze, że wolność, pluralizm, niezależność i bezpieczeństwo dziennikarzy stanowią kluczowe elementy prawa do wolności wypowiedzi i informacji oraz mają zasadnicze znaczenie dla demokratycznego funkcjonowania UE i jej państw członkowskich; mając na uwadze, że w ostatnich latach dziennikarze i pracownicy sektora mediów w Europie i poza jej granicami są w coraz większym stopniu narażeni na niebezpieczeństwo;

C. mając na uwadze, że korupcja stanowi poważne zagrożenie dla demokracji i praworządności; mając na uwadze, że istnieją niezmienne, poważne obawy co do walki z korupcją w niektórych państwach członkowskich; mając na uwadze, że rozporządzenie dotyczące warunkowości w zakresie praworządności ma na celu ochronę budżetu Unii w przypadku naruszeń zasad praworządności;

D. mając na uwadze, że niezawisłość sądownictwa – podstawowy wymóg demokratycznej zasady podziału władzy, kluczowy dla zagwarantowania poszanowania praw podstawowych – jest w niektórych państwach członkowskich poważnie zagrożona, a nawet podważana w sposób strukturalny;

E. mając na uwadze, że w marcu 2023 r. Komisarz Praw Człowieka Rady Europy ocenił, że sytuacja obrońców praw człowieka w Europie uległa alarmującemu pogorszeniu;

F. mając na uwadze, że na granicach Unii Europejskiej doszło do wielu przypadków śmierci migrantów i łamania praw człowieka z powodu nieskutecznego zarządzania i nieproporcjonalnego użycia siły przez władze;

G. mając na uwadze, że od kilku lat ma miejsce zorganizowane naruszanie praw kobiet i

[23] Dz.U. C 205 z 20.5.2022, s. 44.
[24] Dz.U. C 47 z 7.2.2023, s. 268.
[25] Dz.U. C 465 z 6.12.2022, s. 33.

dziewcząt; mając na uwadze, że liczba przypadków przemocy ze względu na płeć, w tym przemocy seksualnej i gwałtów, utrzymuje się w całej Unii Europejskiej na wysokim poziomie;

H. mając na uwadze, że dyskryminacja ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne utrzymuje się na stale wysokim poziomie, zarówno z upływem czasu, jak i wśród poszczególnych grup ludności w poszczególnych państwach członkowskich; mając na uwadze, że antysemityzm, islamofobia i rasizm to utrzymujące się formy nienawiści i dyskryminacji; mając na uwadze, że skrajnie prawicowy ekstremizm stanowi szczególne zagrożenie dla osób dotkniętych dyskryminacją oraz dla społeczeństwa jako całości;

I. mając na uwadze, że w całej UE nadal utrzymuje się dyskryminacja i przemoc wobec osób LGBTIQ+; mając na uwadze, że w kilku państwach członkowskich osoby LGBTIQ+ wciąż spotykają się z dyskryminacją i wykluczeniem;

J. mając na uwadze, że od kilku lat liczba przypadków mowy nienawiści w UE stale rośnie[26], głównie ze względu na zwiększającą się liczbę użytkowników mediów społecznościowych oraz fakt, że mowa nienawiści rozrasta się w internecie; mając na uwadze, że mowa nienawiści może prowadzić do przestępstw z nienawiści;

K. mając na uwadze, że UE opiera się na propagowaniu praw społecznych, kulturalnych i gospodarczych;

L. mając na uwadze, że przystąpienie UE do europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC) jest obowiązkowe zgodnie z art. 6 ust. 2 TUE i pozostaje wysokim priorytetem;

Praworządność i dostęp do wymiaru sprawiedliwości

1. zdecydowanie potępia ustanowienie w 2022 r. kolejnego światowego rekordu pod względem liczby uwięzionych dziennikarzy; apeluje o szybkie porozumienie w kwestii dyrektywy w sprawie przeciwdziałania SLAPP, która powinna zapewniać szeroko zakrojoną konkretną ochronę przed stanowiącymi nadużycie powództwami;

2. jest głęboko zaniepokojony rosnącym poziomem korupcji w niektórych państwach członkowskich, zwłaszcza sprawami dotyczącymi urzędników wysokiego szczebla i polityków; jest zaniepokojony zróżnicowanym poziomem wdrażania unijnych ram antykorupcyjnych w państwach członkowskich;

3. podkreśla, że niezależność sądownictwa oraz skuteczne mechanizmy kontroli i równowagi, które mogą różnić się w poszczególnych państwach członkowskich, są zasadniczymi elementami praworządności; potępia wszelkie podejmowane przez rządy państw członkowskich próby wywierania wpływu o charakterze politycznym na niezależny proces decyzyjny sądownictwa lub próby kontrolowania tego procesu;

4. popiera wykorzystywanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz horyzontalnych warunków podstawowych umożliwiających zamrożenie

[26] Zwięzły briefing pt. „Zwalczanie mowy nienawiści i przestępstw z nienawiści w UE”, Biuro Analiz Parlamentu Europejskiego, czerwiec 2022.

finansowania unijnego w celu zwalczania korupcji i regresów w obszarze praworządności w państwach członkowskich; podkreśla, że fundusze zamrażane za pomocą różnych działań związanych z warunkowością mogą zostać uwolnione tylko wtedy, gdy kluczowe problemy w zakresie praworządności, korupcji i praw człowieka zostaną naprawdę odpowiednio rozwiązane; wzywa Radę Europejską, aby ustaliła, czy Węgry dopuściły się poważnych, trwałych naruszeń wartości UE, zgodnie z art. 7 ust. 2 TUE;

Wolności

5. odnotowuje coraz wyższy stopień zagrożenia wolności stowarzyszania się, wolności słowa i zgromadzania się; przypomina, że prawo do pokojowych zgromadzeń może zostać ograniczone jedynie wtedy, gdy jest to przewidziane w przepisach prawa oraz jeżeli jest to konieczne i proporcjonalne w celu ochrony interesu ogólnego uznawanego przez Unię lub praw i wolności innych osób;

6. podkreśla, że aby zagwarantować prawo do wolności wypowiedzi i informacji, które jest podstawą każdej demokracji, informacje muszą być powszechnie dostępne i zróżnicowane, a także zauważa, że należy zagwarantować swobodę wypowiedzi artystycznej;

7. podkreśla kluczową rolę organizacji społeczeństwa obywatelskiego w upowszechnianiu aktywnego obywatelstwa, praw podstawowych i uczestnictwa demokratycznego w Europie; apeluje do Komisji, aby opracowała strategie oraz wspólne zasady dla wszystkich państw członkowskich w celu tworzenia otoczenia regulacyjnego i politycznego pozbawionego efektów mrożących, zagrożeń i ataków;

8. przypomina, że zgodnie z art. 6 Karty każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego, co oznacza, że każdy w Unii powinien być chroniony przed bezprawnym i arbitralnym aresztowaniem;

9. potępia wzrost liczby incydentów o charakterze antysemickim, antyislamskim i rasistowskim w UE; ubolewa, że przypadki dyskryminacji, przestępstw na tle rasowym i ksenofobicznym często nie są zgłaszane władzom, co de facto prowadzi do bezkarności;

10. zwraca uwagę, że datafikacja życia codziennego i skandale związane z danymi osobowymi oznaczają, że prawo do ochrony danych osobowych nabiera coraz większego znaczenia; ponownie wyraża zaniepokojenie nierównym stosowaniem ogólnego rozporządzenia o ochronie danych;

11. zdecydowanie potępia powszechne łamanie praw podstawowych i stosowanie nieproporcjonalnej przemocy przez władze krajowe na granicach Unii;

Równość i godność

12. ubolewa, że wniosek w sprawie horyzontalnej dyrektywy antydyskryminacyjnej pozostawał zablokowany w Radzie przez 14 lat;

13. przypomina, że przemoc ze względu na płeć jest bardzo rozpowszechniona we wszystkich państwach członkowskich w całej Unii; potępia regres w zakresie praw kobiet w niektórych państwach członkowskich, zwłaszcza odmowę dostępu do bezpiecznej, legalnej aborcji;

14. przypomina, że mowa nienawiści i przestępstwa z nienawiści motywowane rasizmem, ksenofobią, nietolerancją religijną lub uprzedzeniami ze względu na niepełnosprawność, orientację seksualną, tożsamość płciową, ekspresję płciową czy cechy płciowe to skrajne przykłady dyskryminacji;

15. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji dotyczącą rozszerzenia wykazu przestępstw UE zawartego w art. 83 ust. 1 TFUE o mowę nienawiści i przestępstwa z nienawiści;

16. z zadowoleniem stwierdza, że Komisja po raz pierwszy powołała się na odosobnione naruszenie art. 2 TUE, kiedy skierowała do TSUE węgierską „ustawę o ochronie dzieci", która miała ukryte cele;

Prawa społeczne, gospodarcze i środowiskowe

17. uznaje, że ubóstwo stanowi kolejną formę dyskryminacji, która prowadzi do naruszenia praw podstawowych; wzywa Komisję, Radę i państwa członkowskie, aby opracowały strategie polityczne mające na celu ograniczenie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci;

18. z zadowoleniem przyjmuje zalecenie Rady z dnia 30 stycznia 2023 r. w sprawie odpowiedniego dochodu minimalnego zapewniającego aktywne włączenie[27] jako krok naprzód we wdrażaniu zasady 14. Europejskiego filaru praw socjalnych;

19. podkreśla, że cyfryzacja to proces przekrojowy, który wpływa na dostęp do wszystkich usług, w szczególności opieki zdrowotnej, oraz na korzystanie z praw podstawowych;

20. zauważa, że mieszkanie nie jest towarem, lecz koniecznością i warunkiem koniecznym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym;

21. z zadowoleniem przyjmuje uznanie powszechnego prawa dostępu do zdrowego i zrównoważonego środowiska przez Radę Praw Człowieka ONZ w dniu 8 października 2021 r.;

Instytucjonalne gwarancje praw podstawowych

22. z zadowoleniem przyjmuje postępy poczynione od czasu wznowienia negocjacji w sprawie przystąpienia UE do EKPC w czerwcu 2020 r. oraz wstępne porozumienie w sprawie projektu zmienionych dokumentów przystąpienia osiągnięte w marcu 2023 r.;

23. popiera prace Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej nad analizą danych w celu dokumentowania dyskryminacji i z zadowoleniem przyjmuje dalsze postępy w tej dziedzinie; z zadowoleniem przyjmuje wnioski Komisji dotyczące dwóch dyrektyw w

[27] Dz.U. C 41 z 3.2.2023, s. 1.

sprawie norm dla organów ds. równości, które to dyrektywy mają zapewnić lepsze wdrażanie i egzekwowanie unijnych przepisów antydyskryminacyjnych;

24. przypomina o znaczeniu odpowiedniego orzecznictwa TSUE, które stałoby na straży poszanowania praw podstawowych i doprecyzowałoby zasadę praworządności;

°

° °

25. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Poszanowanie godności ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności i praw człowieka to podstawowe wartości Unii Europejskiej określone w art. 2 TUE i Karcie praw podstawowych. Ich przestrzeganie i aktywne propagowanie jest obowiązkiem zarówno instytucji unijnych, jak i państw członkowskich. Sprawozdawczyni jest zdania, że w ostatnich latach w całej Unii Europejskiej poszanowanie dla praw podstawowych niepokojąco pogorszyło się, w związku z czym istnieje ryzyko rozpadu porozumienia co do wspólnych europejskich wartości.

W latach 2022 i 2023 UE stanęła przed nowymi, niespotykanymi dotąd wyzwaniami. Europa wciąż boryka się z negatywnymi skutkami pandemii COVID-19, a rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie dodała do tego napływ milionów ludzi, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia swoich domów. W związku z tym w sprawozdaniu należy odpowiednio przedstawić wynikające z tych okoliczności problemy w zakresie praw podstawowych, w tym między innymi: i) stosowanie przepisów nadzwyczajnych i ich wpływ na funkcjonowanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, ii) rolę wolnych mediów w funkcjonowaniu systemów demokratycznych, iii) ochronę praw socjalnych, iv) ochronę praw podstawowych uchodźców i migrantów.

Podejście sprawozdawczyni

Sprawozdawczyni dąży do sporządzenia kompleksowego sprawozdania przedstawiającego najważniejsze wydarzenia z lat nim objętych.

W sprawozdaniu należy przede wszystkim zaprezentować ogólne tendencje związane z sytuacją w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w latach 2022 i 2023, a także uwzględnić różne problemy systemowe występujące w poszczególnych państwach członkowskich, o ile na szczeblu europejskim toczy się postępowanie w danej sprawie – w tym postępowanie na podstawie art. 7 TUE, postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego – oraz wydano orzeczenia TSUE i ETPCz.

Struktura

Aby ująć wszystkie istotne zagadnienia, projekt sprawozdania podzielono według najważniejszych grup praw podstawowych, w dużej mierze opartych na poszczególnych rozdziałach Karty praw podstawowych. Zamiast koncentrować się na wybranych priorytetach czy konkretnych grupach, sprawozdawczyni stara się przedstawić ogólny zarys, według którego można sklasyfikować wszystkie kwestie związane z prawami podstawowymi, z uwagi na maksymalną długość czterech stron sprawozdań z własnej inicjatywy. Sprawozdanie może być i będzie uzupełniane na etapie wnoszenia poprawek.

Główne kategorie to:

Praworządność i dostęp do wymiaru sprawiedliwości

W tym rozdziale omówiono m.in. rolę wolnych mediów, stosowanie przepisów nadzwyczajnych, prawa parlamentarne, niezależność sądownictwa, skutki korupcji oraz procedury praworządności na szczeblu europejskim.

Swobody

Ujęto w nim m.in. swobody zbiorowe, takie jak prawo do zgromadzania się i zrzeszania się, a także swobody indywidualne, takie jak prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego, wolności myśli, ochrony danych osobowych, wolności wypowiedzi i informacji czy prawo do azylu.

Równość i godność

W tym rozdziale przedstawiono m.in. prawo do niedyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub światopogląd, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Ujęto w nim również prawo do poszanowania integralności fizycznej i psychicznej danej osoby, w szczególności w odniesieniu do mowy nienawiści i przestępstw z nienawiści.

Prawa społeczne, gospodarcze i środowiskowe

W tym rozdziale omówiono m.in. ubóstwo jako dyskryminację, nierówności społeczne, ubóstwo cyfrowe, mieszkalnictwo, dostęp do edukacji, dostęp do zatrudnienia, prawo do rokowań zbiorowych oraz prawo dostępu do zdrowego i zrównoważonego środowiska.

Instytucjonalne gwarancje praw podstawowych

W tym rozdziale opisano m.in. rolę takich instytucji, jak Rada Europy, Europejski Trybunał Praw Człowieka, Trybunał Sprawiedliwości, Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Prokuratura Europejska, a także sądy krajowe i krajowe organy ds. równości.